



Gouden
LYNTJES

TEKEN
BOEK

12
SMOESJES
OM WEL
TE TEKENEN



Gouden
LYNTJES
TEKEN
BOEK

12
SMOESJES
OM WEL TE
TEKENEN

ANNE JORINDE KUIPER



Gouda, MMXXIII

inHOUD

Ik kon het óók niet	9
Hoe kun je dit boek het best gebruiken?	11
Wat is jouw ultieme smoes?	13
Materialen	14
1 Ik heb geen tijd	19
2 Ik heb niet het juiste materiaal	33
3 Ik moet me eerst beter voorbereiden	51
4 Help, die witte pagina!	63
5 Ik heb geen inspiratie	75
6 Maar ik kan gewoon echt niet tekenen!	91
7 Het lukt niet zonder nuttig doel	107
8 Ik heb nog geen eigen stijl	121
9 Mijn hoofd is veel te druk	137
10 Ik ben te perfectionistisch	153
11 Het wordt nooit zo goed als bij een ander ...	167
12 Wie zit er op mijn werk te wachten?	181
Afsluiter	195
Swatchpagina's	196



ZELFPORTRET
(YOU GOT THIS!)

DIT BOEK IS VAN

(EN IK GA DEZE CREATIEVE
UITDAGING ROCKEN!)

'HET MAAKT
NIET UIT WAAR JE
BEGINT, MAAR WEL
DAT JE BEGINT.'
- SIMON SINEK



ik kon het óók niet

Toen ik voor het eerst stiekem een tekening op Instagram poste, had ik nooit kunnen vermoeden dat dit ooit mijn carrière zou worden. Sterker nog, het was een puur administratieve handeling om te voorkomen dat ik de betreffende tekening kwijt zou raken, wat onvermijdelijk zou gebeuren, aangezien het 'kunstwerk' op een soort vodje stond en mijn licht chaotische persoonlijkheid sowieso al niet heel netjes met spullen omgaat.

Lange tijd heb ik gedacht dat ik niet creatief was. Goed, ook bij mij thuis hingen er best wat vrolijke kinderkrabbels op de koelkast, maar ik verloor dat kinderlijke tekenplezier ergens onderweg (vermoedelijk zo rond de puberteit – we weten allemaal hoe we ons dan opeens verpletterend bewust worden van de ellende die 'wat andere mensen over ons denken' heet). Als puber haalde ik bovendien magere cijfers voor het vak tekenen, terwijl ik teleurgesteld was met alles lager dan een 9. Yep, ik was er zo eentje.

Hoe erg ik mijn best ook deed, mijn tekencijfers bleven vaak steken rond een mager zesje. En dan zat ik ook nog eens naast een soort buitenaards natuurtalent, die bij elke opdracht de tekendocent deed uitbarsten in een lyrische lofzang. En die tieners haalde natuurlijk (we zijn overigens nog steeds vriendinnen). Bij mij kwam het plaatje wat ik in mijn hoofd had gewoon niet uit mijn vingers. Of ik had überhaupt al geen plaatje in mijn hoofd. Mijn conclusie was: ik kan dit niet. Tekenen is niet voor mij weggelegd.

Tot ik, jaren later, ooit een krullerig woord opschreef. Letters voelden laagdrempelig om te versieren: ik kon immers al schrijven. Zo kwam het dat ik ineens wél een pen op papier durfde te zetten en ik begon plezier te krijgen in af en toe een woord 'mooi te tekenen'. De term *handletteren* was mij destijds (in 2015) nog volledig onbekend. Letters werden mijn speelveld en ik durfde warempel ook een beetje te experimenteren met minitekeningetjes: een theekopje bij een quote over thee, dat soort

dingen. Ik ontdekte dat tekenen meer ging om het vertellen van een verhaal, dan om het tekenen van, bijvoorbeeld, een Mona Lisa.

Zo creëerde ik langzaam maar zeker een droombaan waarvan die onzekere puber bij tekenles het bestaan niet eens van wist – laat staan dat ze kon voorzien dat ze zich ooit zou ontwikkelen tot een professionele illustrator die duizenden workshops geeft, samenwerkt met de mooiste tekenmateriaalmerken en vaste tekenexpert was bij het tv-programma *Koffietijd*.

Wanneer ik vertel over mijn beroep, krijg ik vrijwel altijd deze reacties: 1) 'Wat leuk!' (vind ik ook) en 2) 'Ik kan zelf absoluut niet tekenen.' (vind ik niet). Dat laatste is een hardnekkige gedachte bij heel, heel veel mensen die ik tegenkom. En als ik vraag of ze het weleens geprobeerd hebben, is er altijd wel een reden waarom ze dat niet (of naar hun eigen idee te weinig) doen. Smoesjes noem ik dat ook wel.

Inmiddels heb ik duizenden mensen mogen leren tekenen. Van ultieme beginners tot mensen die al een tijdje bezig zijn. En laat me je dit vertellen: ik heb elk smoesje onder de zon al gehoord. Ondanks dat kan ik met

honderd procent zekerheid zeggen dat iedereen die wil tekenen, kán leren tekenen. Ook jij.

In dit boek neem ik je mee op een inspirerende reis vol creativiteit, humor en praktische tips. Ik laat je zien dat tekenen geen mysterieus talent is dat alleen voor enkelen is weggelegd. Het is een avontuur dat iedereen kan aangaan, ongeacht leeftijd, vaardigheid of eerdere ervaring.

Onthoud: dit boek is niet alleen een tekenboek. Je hebt zojuist voor jezelf een stok achter de deur gekocht en een portie tijd gereserveerd om te gaan doen waar je al lang van droomt. Er zijn veel parallellen te trekken tussen creativiteit en 'het echte leven'. Als je in je creativiteit wat liever voor jezelf kunt zijn en je perfectionisme kunt doorbreken, dan is de kans groot dat je dit ook op andere aspecten van je leven toe kunt passen. Dat is pas een win-winsituatie.

**DUS, VERGEET AL JE SMOESJES EN
DOMPEL JE ONDER IN DE MAGIE
VAN HET TEKENEN.**

ik heb geen tijd!

HET LEVEN IS AL ZO DRUK ...

IK ZOU OVER ELKE SMOES APART WEL EEN HEEL BOEK KUNNEN SCHRIJVEN. EN NOG EEN EXTRA WERKBOEK VOL MET OEFENINGEN KUNNEN MAKEN. MAAR DAAR HEB JE HELEMAAL GEEN TIJD VOOR! DUS HEB IK HET LEKKER KORT EN KRACHTIG GEHOUDEN.

We knallen er meteen in met de smoes die met stip op nummer één staat: geen tijd. Zeg eens eerlijk: hoe vaak heb jij dit wel niet verzocht? Hartstikke logisch, want we houden al zo veel ballen in de lucht. Werk, familie, vrienden, sporten, huishouden, alle ongelezen boeken, de ongesnoeide tuin, om nog maar te zwijgen van al die duizend 'dit wordt echt mijn nieuwe hobby-projecten die liggen te verstoffen in de kast (yep, ik ken het). Aan het eind van de dag ben je gewoon moe. Het voelt daardoor niet bepaald alsof je zeeën van tijd en energie hebt om eens lekker achter een vel papier te kruipen. Sterker nog: je vindt het bijna egoïstisch om tijd in te plannen voor een creatief moment. Je wilt wel, maar je hebt nog zo veel (beters? nuttigers?) te doen! En ondertussen bladeren de dagen op de kalender

(en je lege schetsboekpagina's) maar door. Voel je je schuldig over tijd voor jezelf nemen? Blader dan door naar hoofdstuk 7.

Nu komt de paradox. Als je aan het begin even doorbijt, kost tekenen je steeds minder tijd. Ik durf zelfs te beweren dat het je juist tijd óplevert. Omdat je in de juiste *mindset* komt. Excuses voor de zweverige term, maar dit is zo'n cruciale verandering dat ik het niet anders kan formuleren. Laat het me uitleggen. Een onverwachte bijkomstigheid van mijn tekenavontuur was namelijk dat ik anders naar mijn omgeving leerde kijken (daarover meer in hoofdstuk 5). Dat leidde weer tot een nieuw besef van tijd. Opeens bleken die twintig minuten in de trein een uitstekend moment om gauw nog een schets te maken van dat grappige hoedje van de

dame op het perron. Of ik pakte tijdens het ontbijt mijn pen erbij om het verkreukelde theezakje vast te leggen. Op een ander moment betrapte ik mezelf erop dat ik stiekem snel mijn schetsboek opensloeg toen de vriendin waarmee ik in een koffietentje zat, even naar de wc was.

'VERTRAAG OM TE VERSNELLEN' (OOSTERS GEZEGDE)

En nee, dit is niet een persoonlijk magisch talent dat alleen voor mij weggelegd is: ik krijg het keer op keer terug van mijn cursisten. 'Wauw, ik kijk opeens zó anders naar mijn omgeving!' en 'Ik kan niet meer stoppen met mooie dingen ontdekken!'.

Elizabeth Gilbert slaat in haar boek *Big Magic: Creative Living Beyond Fear* de spijker op z'n kop: het is alsof je een affaire begint met je creativiteit. Niet dat ik jullie nu allemaal een relatiecrisis in wil jagen, maar het dekt de lading: voor een affaire (of stiekeme hobby) vind je áltijd wel een paar minuutjes in je dag. Die minuutjes vullen je met endorfines en voor je het weet kun je niet meer zonder. Het wordt onderdeel van je leven, zodat je er steeds iets meer tijd voor weet vrij te maken en dus langer kunt tekenen.



LET OP:

Net als een relatie die je aandacht moet blijven geven, is deze vaardigheid een spier die je moet blijven trainen. Als ik een tijdje niet teken, ben ik ook weer helemaal 'uit' deze parallelle wereld met extra uren in een dag. Dan gaan er zo maanden voorbij waarin geen pen het papier raakt – ja, ook bij mij, terwijl tekenen zelfs mijn werk is.

Creativiteit voelt dan niet meer als een extra taak die je moet inplannen, maar als een gestroomlijnd onderdeel van je leven.

Ik weet het, het is verleidelijk om met de frisse moed (en de spannende verleiding van die nieuwe affaire) bij hoofdstuk 1 van dit boek al te denken: 'Oké, ZIN IN! Ik ga mijn leven veranderen! Vanaf vandaag ga ik elke dag een úur tekenen, nog vóór het ontbijt!'

Maar hoe meer je tegelijk probeert te doen, hoe groter de kans dat het niet loopt zoals je had gehoopt. Voor zo'n voornemen heb je namelijk een flinke verandering in je normale dagindeling nodig. Is er in jouw ritme ruimte om elke dag een uur te reserveren? Fijn! Zo niet, dan moeten we realistisch zijn: dan gaat dat waarschijnlijk ook niet binnenkort veranderen. Het lukt misschien een week om je voornemen vol te houden, met veel schuiven, hangen en wurgen en discipline, maar daarna verval je weer in je oude routine (want 'de plicht roept' en 'we hebben nu al lang genoeg gek gedaan' ...). Dan schiet het tekenen erbij in en voel je je misschien wel gefrustreerd en 'mislukt'. Wat je overigens absoluut niet bent – laat me dat nog even benadrukken.

DENK OM EN VERVANG DEZE BELEMMERENDE GEDACHTE DOOR EEN POSITIEVE: IK MAAK PRIORITEIT VAN MIJN TEKENINGTIJD, ZELFS ALS HET MAAR VIJF MINUTEN IS.

Wat helpt? Houd het klein!
Maak creativiteit onderdeel van (verschillende) kleine dagelijkse routines. Doedel bijvoorbeeld altijd

één minuut tijdens het zetten van een kopje thee of leg een klein schetsblokje op het toilet. Neem je voor om één keer per maand met een vriendin samen te zitten en dit boek erbij te pakken (en dan ook écht te gaan tekenen!). De tips en oefeningen op de volgende pagina's gaan je daarbij helpen.

NOG EVEN OVER UITSTELGEDRAG

Uitstelgedrag is ook vaak een goeie tijdvuller. Geen tijd om te tekenen, maar wél om de sociale media van een oud-klasgenootje helemaal uit te kammen, het keukenkastje te herorganiseren of in seizoen acht van een of andere Deense misdaadserie te duiken. Klinkt bekend? Heerlijk, want lanterfantien is belangrijk voor een mens. Maar als je eigenlijk liever zou willen tekenen, probeer dan dit gedrag te herkennen. De smoes 'geen tijd' is dan waarschijnlijk een ándere smoes in vermomming. Waarom maak je geen tijd voor het tekenen? Welke belemmerende gedachte zit erachter? Waar ben je bang voor?

Grote kans dat het één (of meerdere!) van de andere smoezen uit dit boek is en gelukkig heb ik daar óók tips en oefeningen voor.

FEEL THE

FEAR

and

DO IT

ANYWAY

SUSAN JEFFERS

MAAR IK KAN GEWOON ECHT NIET TEKENEN!

HOE MOET IK IN VREDESNAAM BEGINNEN?

'M aar ik kan gewoon écht niet tekenen!'. Inmiddels is het mijn favoriete uitdaging geworden om iemand die dit roept te laten inzien dat ze het wél kunnen (mits ze willen, natuurlijk). Veel mensen, misschien jij ook wel, denken dat ze niet het natuurlijke talent hebben dat anderen lijken te bezitten. Hier is het goede nieuws: tekensvaardigheden staan niet vanaf je geboorte in steen gebeiteld. Ze kunnen worden ontwikkeld, verbeterd en verfijnd met tijd, oefening en geduld. Dus stroop die mouwen op, pak je potloden en maak je polsen los voor een lekkere bak oefening!

Daarmee benoem ik gelijk een tegenstrijdigheid. Want de twee sleutels tot het verbeteren van je tekensvaardigheden lijken paradoxaal: enerzijds het oefenen van je technische skills en anderzijds juist het loslaten ervan (en daarmee het perfectionisme). In dit hoofdstuk focus ik op de eerste sleutel, de andere komt later aan bod.

Cliché, maar waar. Oefenen is dé manier voor het ontwikkelen van tekensvaardigheden. Daarvoor bestaan helaas geen shortcuts, al zijn er wel een paar handige trucs en technieken die het allemaal net wat makkelijker maken – die ga ik je uiteraard in een notendop vertellen. Maar de allerbeste 'hack' kan ik je nu alvast meegeven: neem zo vaak mogelijk de tijd om te tekenen, zelfs als het maar voor een paar minuten is. Hoe meer je oefent, hoe beter je zult worden. En nog belangrijker:

je kweekt per tekening een stukje extra zelfvertrouwen, gemak en vermogen tot loslaten. Dat zijn tekentools die eigenlijk waardevoller zijn dan welke pen dan ook. Zie het als een avontuurlijke reis waarbij elke tekening een stap vooruit is. Belangrijk daarbij: niet elke stap moet per se van een beter niveau zijn dan de vorige. Oefening gaat met ups en downs.

‘Maar echt, ik kan nog geen rechte lijn op papier krijgen’. Ik ook niet en gelukkig maar, want bijna niets in de wereld is recht. Het mooie van leren tekenen is dat je alle verschillende soorten lijnen om je heen gaat leren zien. Iedereen begint ergens, zelfs de meest gevorderde tekenaars. Dus begin bij de basis. Sla de start niet over. Leer de fundamenteën van tekenen, zoals het beheersen van lijnen, vormen en perspectief. Soms is het beter als je even je logica uitschakelt en gewoon tekent wat je ziet. Kinderen hebben dat ‘naïeve’ nog: zij lijken soms de wereld op te delen in de simpelste vormen (driehoeken, vierkanten, cirkels), zonder zich zorgen te maken of het

wel klopt. Nu is een stokpoppetje natuurlijk geen afspiegeling van de werkelijkheid, maar deze manier van denken helpt je wel met het losser en eenvoudiger analyseren van de vormen om je heen. Voeg daar scheutje voor scheutje jouw volwassen observatievermogen aan toe en je leert kijken door een tekenaarsbril. Is dat stokpoppetje toch zo gek niet.

‘Maar het is toch niet alleen maar intuïtief, je moet toch ook technische kennis hebben?’ Klopt, techniek kan je heel erg helpen. Maar daarvoor heb je geen uitgebreide kunstopleiding nodig. Die heb ik ook niet gehad! Het internet staat vól met filmpjes, boeken en online bronnen om jou alles te leren wat je moet weten. Zo heb ik het ook geleerd: door vanuit nieuwsgierigheid als een spons alle info op te zuigen. Al zou ik je van harte willen adviseren: houd het niet alleen bij studeren. Begin al met tekenen vóóordat je al deze technieken beheerst. Het is zonde om te wachten tot ‘je klaar bent’ – dat voel je je namelijk nooit, omdat je altijd nog weer kunt bijleren. Je kunt bij wijze van spreken duizend boeken lezen over zwemmen, maar je leert het niet écht totdat je in het water ligt. O, en je bent niet ‘pas een echte tekenaar’ als je ‘alles uit je

hoofd kunt tekenen', want dat kan niemand. Zelfs Van Gogh zou een referentiebeeld zoeken als je hem nu zou vragen een olifant te tekenen (nu ja, waarschijnlijk zou dat lastig worden vanuit het hiernamaals, maar je snapt vast wat ik bedoel).

Geef jezelf dus vanaf het begin alle ruimte om te leren: wees niet bang om nieuwe technieken en stijlen uit te proberen. Durf buiten je comfortzone te stappen en speel met verschillende materialen. Dit helpt je niet alleen om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen, maar het kan ook leiden tot verrassende ontdekkingen en een unieke artistieke stem.

Wees daarbij geduldig en vier je vooruitgang, hoe klein ook. Een goede manier om dit concreet te maken is het blijven werken in één schetsboek. Ja, zelfs als er een paar pagina's in mislukt zijn: gewoon door blijven werken (weet je nog, het vorige hoofdstuk over de witte pagina?). Misschien zie je op de volgende pagina niet direct je vooruitgang, maar zodra het schetsboek gevuld is, kun je gaan terugbladeren. Wedden dat je dan wel degelijk groei ziet? Vergelijk jezelf dus niet constant met anderen, maar focus op je eigen groei en ontwikkeling.

Onthoud dat tekenvaardigheden ontwikkelen een geleidelijk proces is en dat het plezier en de voldoening die je uit tekenen haalt, veel waardevoller zijn dan de angst om niet meteen perfect te zijn. Met toewijding, oefening en een positieve mindset kun jij ook de tekenvaardigheden ontwikkelen die je nodig hebt om je artistieke potentieel ten volste te benutten – of in ieder geval om lekker te genieten van het proces.

Ik ken inmiddels zó ontzettend veel tips en trucs voor tekenen, dat is niet allemaal in een paar pagina's te vangen. Maar met deze oefeningen hoop ik je in ieder geval te laten zien hoe de wereld eruitziet door een tekenbril, zonder daarvoor alle technische kennis onder de knie te moeten hebben. Lukt het nog niet meteen? Geen zorgen. Blijf lekker tekenen en oefenen met deze tips in het achterhoofd – dan zul je zien dat ze steeds logischer gaan klinken.

OPDRACHT

KLEUR-IN-KLEUR

Eén van mijn stokpaardjes, dit roep ik ontzettend vaak tijdens mijn workshops! Een tomaat is niet alleen maar rood en een glas melk is niet alleen maar wit. Kijk maar eens wat er gebeurt in de schaduwen (die zijn niet zwart!) of juist de highlights (die zijn niet alleen maar wit)! Je mag er best een beetje mee overdrijven. Teken allerlei snoepjes (Engelse drop is een goeie!) en let daarbij op de verschillende kleuren-in-kleuren.



TIP: Schaduw krijgt meer diepte wanneer je deze aanzet met een contrasterende kleur. Probeer eens wat paars toe te voegen aan een oranje mandarijn, in plaats van het oranje alleen maar donkerder te maken met zwart.